

استعدادیابی و استعدادپروری

www.ketab.ir

حسین علیان-مرضیه حیدریان

نشر دارخوین

سرشناسه	:	علیان ، حسین ، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	استعدادیابی و استعدادپروری
مشخصات نشر	:	اصفهان: نشر دارخوین، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	:	۲۲۳ ص.
شابک	:	۰-۱۳۷-۳۸۰-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبای مختصر
یادداشت	:	فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه افزوده	:	حیدریان، مرضیه، ۱۳۶۵ -
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۸۱۱۳۹۳
تاریخ درخواست	:	۱۳۹۴/۰۲/۰۸
تاریخ پاسخگویی	:	۱۳۹۴/۰۲/۱۴
کد پیگیری	:	۳۸۰ ۱۲۳

استعدادیابی و استعدادپروری
 نویسندگان: حسین علیان - مرضیه حیدریان
 نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴
 تیراژ: ۱۰۰۰

متن کتاب در یک نگاه

ای که با نامت جهان آغاز شد دفتر ما هم به نامت باز شد
دفتری کز نام تو زیور گرفت کارش از هر چرخ بالاتر گرفت

با عرض سلام و درود فراوان به همه پدران، مادران، مربیان، متخصصان و دوستداران تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان، کتابی که پیش روی شماست حاصل تلاش چندین ساله اینجاست و گروه تخصصی «سیستم مدیریت استعدادها» مرکب از استادان و صاحب نظران عرصه های مدیریت، روانشناسی، فلسفه، تعلیم و تربیت، جامعه شناسی و پزشکی است که در راستای نیاز مبرم این بحث و طرح آن در محافل علمی و آموزشی و همچنین در راستای بویایی حرکت رو به رشد خانواده های عزیز به رشته تحریر در آمده است.

در این کتاب پس از بیان مبانی اولیه استعدادیابی و استعداد پروری، ارتباط استعداد با مقولات مختلف از جمله ساختار فیزیولوژیک مغز و اعصاب، به بیان آزمونهای مختلف استعدادیابی اعم از آزمونهای روانسنجی، به توسط متخصصان روانسنجی انجام میگیرد) و آزمونهای خانگی (که توسط والدین در خانه پذیرفت) میپردازد، در ادامه بر اساس استعداد و دروندانتهای اولیه، لزوم ترسیم چشم انداز، زیبا به مثابه تابلوی قشنگ آینده، فراوری دانش آموزان تبیین و به مسائل خاص آن از جمله دین، پایش و آسیب شناسی پرداخته میگردد و در ادامه با مقوله خود شکوفایی، عوامل برانگیزاننده و همچنین عوامل مخرب آن آشنا خواهیم شد، در انتها نیز، یک کتاب کار برای تمرین آنچه در کتاب آورده شده است حضور عزیزان تقدیم میگردد. امیدست مطالعه این کتاب نقطه عطفی در بازنگری جدید بر روند سرمایه گذاری بر روی استعدادهای فرزندان این روز و به ثمر نشستن میوه شیرین استعدادها باشد.

ای خدا ای فضل تو حاجت روا بی تو یسار هیچکس نبود روا
قطره دانش که بخشیدی ز پیش متصل گردان به دریاهای خویش...

شاد و سربلند باشید

حسین علیان عطاآبادی

مدیر عامل مرکز توسعه آموزشهای نوین ایران

۱..... مقدمه

فصل اول: مبانی استعدادیابی و استعداد پروری

- ۱-۱..... انسانها معادن گرانبهائی هستند..... ۶
- ۱-۲..... استعداد یا هدیه خاص الهی؟..... ۷
- ۱-۳..... منطقه طلایی کشف استعدادها..... ۸
- ۱-۴..... پیش فرضهای غلط، مانعی بر شناسایی و رشد استعدادها..... ۱۳
- ۱-۵..... شکوفائی استعداد به زندگی کیفیت میدهد..... ۱۹
- ۱-۶..... هنر تعامل با استعدادها..... ۲۰
- ۱-۷..... تأثیر فرصتها در پرورش استعدادها..... ۲۲
- ۱-۸..... تأثیر متقابل استعدادهای مختلف..... ۲۵
- ۱-۹..... فرمول توسعه استعدادها..... ۲۷

فصل دوم: استعداد و فیزیواشناسی مغز

- ۲-۱..... روش برخورد افقی با مغز..... ۳۲
- ۲-۲..... روش برخورد عمودی با مغز..... ۳۴
- ۲-۳..... تلفیق روشهای افقی و عمودی (گلوبال مغز)..... ۳۴
- ۲-۴..... رشد گلوبالهای مغز (رشد چهار قسمت مغز)..... ۳۵
- ۲-۵..... تکنیکهای رشد ظرفیتهای مغز..... ۳۷
- ۲-۶..... تفریحات مغزی..... ۳۸
- ۲-۷..... سلولهای عصبی و هورمونها..... ۳۹
- ۲-۸..... مکانیزم ارتباط ذهن و مغز و مدیریت آن..... ۴۱

فصل سوم: فرآیند استعدادیابی

- ۳-۱..... ارتباط دیدگاههای شخص با مقوله خودشناسی..... ۵۰
- ۳-۲..... هوش و انواع آن..... ۵۳
- ۳-۳..... حافظه و راهکارهای تقویت آن..... ۶۳
- ۳-۴..... شخصیت..... ۶۷
- ۳-۵..... آزمونهای نقاشی، خط و امضا..... ۱۰۸

- ۳-۶ سایر آزمونهای خودشناسی و دیگر شناسی..... ۱۱۵
- ۳-۷ مروری بر فواید آزمونها..... ۱۱۷
- ۳-۸ استعدادیابی جاری در زندگی..... ۱۱۸

فصل چهارم: چشم انداز

- ۴-۱ مبانی اولیه چشم انداز..... ۱۲۶
- ۴-۲ مکتوب سازی چشم انداز و ضرورت آن..... ۱۲۸
- ۴-۳ بازدارنده های چشم انداز..... ۱۳۰
- ۴-۴ تصمیم گیری بر اساس چشم انداز..... ۱۳۰
- ۴-۵ منابعی از چشم اندازهای ماندگار..... ۱۳۱
- ۴-۶ خصوصیات چشم انداز خوب و اثر بخش..... ۱۳۳
- ۴-۷ نگارش چشم انداز..... ۱۳۳
- ۴-۸ فرآیندهای اساسی در متوله چشم انداز..... ۱۳۵
- ۴-۹ پایش چشم انداز و تدوین راهبرد..... ۱۳۶

فصل پنجم: خودشکوفایی

- ۵-۱ دنیاهای متفاوت در زندگی..... ۱۴۰
- ۵-۲ خصوصیات خود شکوفایان..... ۱۴۵
- ۵-۳ تفکر..... ۱۴۶
- ۵-۴ خلاقیت..... ۱۵۲

فصل ششم: در مسیر شکوفایی استعدادها، ریز مغذیها و آفها

- ۶-۱ ریز مغذیهای بذر استعداد..... ۱۶۴
- ۶-۱-۱ فنون مدیریت زمان..... ۱۶۴
- ۶-۱-۲ کار تیمی..... ۱۶۸
- ۶-۱-۳ فن آوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)..... ۱۶۸
- ۶-۱-۴ فنون تصمیم گیری موثر و خلاق..... ۱۷۱
- ۶-۱-۵ بازیها و یادگیری لذت بخش..... ۱۷۳
- ۶-۱-۶ خانواده شاد و سالم..... ۱۷۸
- ۶-۱-۷ ایده سلام طلایی..... ۱۸۱

۱۸۲.....	۶-۲ آفتهای نهال استعداد.....
۱۸۳.....	۶-۲-۱ تنبلی
۱۸۴.....	۶-۲-۲ گذشته گرایی.....
۱۸۴.....	۶-۲-۳ روزمرگی.....
۱۸۵.....	۶-۲-۴ آموزشهای فرهنگی نادرست.....
۱۸۶.....	۶-۲-۵ تفکرات سحرآمیز
۱۸۷.....	۶-۲-۶ خوب، دشمن عالی

فصل هفتم: برنامه ریزی، هدف گذاری و حرکت

۱۹۲.....	جدول شماره ۷-۱: توانمندیهای من.....
۱۹۳.....	جدول شماره ۷-۱: ارزشهای من.....
۱۹۴.....	جدول شماره ۷-۱: تجارب شخصی من.....
۱۹۵.....	جدول شماره ۷-۱: تجارب آموخته شده من.....
۱۹۶.....	جدول شماره ۷-۵: علایق من.....
۱۹۷.....	جدول شماره ۷-۶: نقاط ضعف من.....
۱۹۸.....	جدول شماره ۷-۷: چشم انداز آرزاه من.....
۱۹۹.....	جدول شماره ۷-۸: چشم انداز واقعی من.....
۲۰۰.....	جدول شماره ۷-۹: چشم انداز قابل بیان من.....
۲۰۱.....	جدول شماره ۷-۱۰: اهداف کلی من.....
۲۰۲.....	جدول شماره ۷-۱۱: اهداف کمی من.....
۲۰۳.....	جدول شماره ۷-۱۲: برنامه ریزی بلند مدت من.....
۲۰۳.....	جدول شماره ۷-۱۳: برنامه ریزی میان مدت من.....
۲۰۳.....	جدول شماره ۷-۱۴: برنامه ریزی کوتاه مدت من.....
۲۰۴.....	جدول شماره ۷-۱۵: فرصتهای احتمالی من و تقویت آنها.....
۲۰۵.....	جدول شماره ۷-۱۶: تهدیدهای احتمالی و مقابله با آنها.....
۲۰۶.....	جدول شماره ۷-۱۷: آموزشهای لازم در مسیر شکوفایی استعداد من.....
۲۰۷.....	جدول شماره ۷-۱۸: مشاوره های مورد نیاز در مسیر شکوفایی استعداد من.....
۲۰۸.....	جدول شماره ۷-۱۹: خدمات من به جامعه.....
۲۰۹.....	جدول شماره ۷-۲۰: کلام آخر.....
۲۱۰.....	سخن پایانی.....
۲۱۷.....	منابع و مراجع

مقدمه :

استعداد در لغت به معنای « شیء عتیقه » میباشد و شیء عتیقه نیز در ذهن ما هر چیز گرانبها و کمیابی را مدعی میکند که بدست آوردن آن ارزشمند اما در عین حال مستلزم صرف وقت، انرژی و هزینه است. واقعیت این است که هر یک از ما انسانها در درون خود، شیء عتیقه‌ای به نام استعداد داریم که کشف و شناسایی آن افق زیبایی را فرا روی زندگی ما خواهد گشود، این افق زیبا از فراز قله زندگی ما قابل رؤیت است، قله‌ای که چه بسا مکان دقت آن را فراموش کرده و در کوهستانهای دور دست آن را جستجو میکردیم اما وجد و سرور آن ما را چنان ملتهب ساخته که شوق حرکت و پرواز را در وجود ما ایجاد نموده است. سهراب سپهری چه زیبا میگوید:

در دل من چیزی است

مثل یک بیشه نور

مثل خواب دم صبح

و چنان بی تابم

که دلم میخواهد

بدوم تا ته دشت، بروم تا سرکوه

دورها آوایی است که مرا میخواند...

آری این آوای زندگی است که ما را میخواند و از ما میخواهد که سفری به درون خود آغاز کنیم سفری که مقدمه همه جهت گیریهای ما در زندگی است. درون توست اگر خلوتی و انجمنی است برون ز خویش کجا میروی، جهان خالیست آنچه ما در این کتاب قصد داریم بدان پردازیم همه و همه در این نکته خلاصه میشود که دریابیم:

کیستیم؟ کجا میرویم؟ و چگونه برویم؟

ما در ابتدا باید بدانیم که چه توانمندیهایی داریم؟ قرار است در آینده جایگاه فرزند ما در جامعه چه باشد؟ و در نهایت این مسیر باید چگونه طی شود که با راحتی و زیبایی و سبکالی و کمترین تنشی به سر منزل مقصود برسیم؟ ما در این کتاب میخواهیم نوری بر چند اندک بر ساعتیهای آفتابی نهفته در ذهن فرزندانمان که مدتهاست در تاریکی قرار گرفته اند و یارای حرکت ندارند، بتابانیم. ما قصد داریم به این نکته اصرار بورزیم که اگر فرآیند استعدادیابی، استعداد پروری و استعداد سالاری از همان دوران کودکی (همانگونه که افلاطون نیز در کتاب جمهوری خود بدان اشاره میکند) پیاده گردد و این سنگسازی در سطوح بالاتر و در سازمان و اجتماع ما نیز انجام پذیرد، بسیاری از مشکلات فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی فراروی ما مرتفع خواهد شد.

یکی از حکما، اجتماع بشری را به منزله مسافران یک کشتی در نظر گرفته که به سوی جزیره تعالی رهسپارند. در این سفر محتویات کشتی همانا جمیع درونداشتهای و به عبارت دیگر خزانه استعدادی کل جامعه بشری است. ناخدای کشتی عقل؛ راهنمای کشتی علم؛ لنگر (سکان) کشتی صبر؛ فانوس دریایی، آگاهی و نیروی محرکه کشتی، عشق است. و ما هم تشبیه دیگری به آن می افزاییم اینکه سیستم مدیریت استعدادها به سان زنجیری محکم همه این عناصر را به هم متصل ساخته است و میکوشد تا همه این عناصر در یک تعامل زیبا و سودمندانه کشتی اجتماع را به سر منزل مقصود برسانند.

در این کتاب ابتدا به بحث بر روی شناخت استعداد و مسائل مرتبط میپردازیم، در فصل دوم به آزمونهای استعدادیابی نیم نگاهی می‌اندازیم و در فصل سوم مقوله تدوین چشم انداز فراروی کودکان و نوجوانان مورد بحث قرار میگیرد. در فصل چهارم نیز به بیان ترسیم خط سیر، از استعداد به چشم انداز میپردازیم و بالاخره در فصل پنجم آسیب شناسی و نکات پیرامون آن طرح خواهد شد. باشد که به کمک این سیستم مدیریتی که از سال ۱۹۸۱ میلادی بنام سیستم مدیریت استعدادها یا Talent Management System در مدرسه وارتون دانشگاه پنسیلوانیا شکل گرفت و با نام اختصاری TMS خوانده میشود، گامی به جلو در راستای پیشرفت فرزندان در زندگی فردی، تحصیلی و شغلی برداشته باشیم.

ارمغان این نگرش عالی به ما به استعداد فرزندان و نوباوگانمان، هم لذت آنها از زندگی و هم رضایت تحصیلی و شغلی آنان است. دلیل آن نیز روشن است زمانیکه فعالیتهای زندگی با استعداد هائمان انسان همپوشانی داشته باشد خستگی و کسالت از زندگی رخت بر میبندد و جای آن را به طراوت و نشاط میدهد. رشته و کار منطبق بر استعداد، شخصیت و پتانسیلهای درونی ما، علاوه بر افزایش بهره‌وری ما در سطح بسیار بالا، باعث افزایش رضایتمندی و از خود و دیگران نیز خواهد شد. آری شناخت استعداد، شناخت گنج درونی ماست، همان گنج زرینی که از سوی پروردگار مهربان به ما هدیه داده شده و در وجود ما به علایق و تمایلات هدایت شده است. کشف این گنج درون، ما را به ثروت درونیمان رهنمون میسازد که مقدمه ثروت و غنای بیرونی ماست و اما پنهان ماندن و پوسیدن این گنج مخفی، زندگی را با عدم تواناییها و در نتیجه فلاکت مواجه خواهد ساخت.

رهی معیری در این راستا تمثیل زیبایی را به زبان شعر آورده است:

پیر تهی کیسه بی خانه‌ای	داشت مکان در دل ویرانه‌ای
روز به در یوزگی از بخت شوم	شام به ویرانه درون، همچو بوم
گنج زری بود در آن خاکدان	چون پری از دیده مردم نهان

پای گدا بر سر آن گنج بود
 عاقبت از فاقه و اندوه و رنج
 ای شده نالان ز غم و رنج خویش
 چشم فرو بسته اگر واکنی
 عافیت از غیر، نصیب تو نیست
 از تو بود راحت بیمار تو
 همدم خود مو که حیب خودی
 چشم برصیرت نگشائی چرا
 از ره غفلت به گدایی رسی

لیک ز غفلت به غم و رنج بود
 مرد گدا مرد و نهان ماند گنج
 چند نداری خبر از گنج خویش؟
 در تو بود هر چه تمنا کنی
 غیر تو ای خسته، طیب تو نیست
 نیست به غیر از تو پرستار تو
 چاره خود کن که طیب خودی
 بی خبر از خویش چرائی چرا؟
 ور به خود آیی، به خدایی رسی